

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Soudní přezkum voleb do obecního zastupitelstva z pohledu soudní judikatury

Více než měsíc uplynul od posledních voleb do obecních zastupitelstev. Na jedné straně je zde velká radost politických subjektů ze získané důvěry od spoluobčanů, na té druhé však hořká pachuč porážky z neúspěchu. I přesto však může do celé této změti zasáhnout ještě jeden právní institut, a sice soudní přezkum řádnosti samotného průběhu voleb do obecních zastupitelstev.

Volební soudnictví v České republice získalo relativní celistvost v roce 2000, přičemž agenda byla striktně rozdělena mezi konkrétní soudy dle daného druhu voleb a řízení. Současnou podobu soudní kontroly voleb však přinesl teprve zákon č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní (dále jen „**soudní řád správní**“), který převedl agendu kontroly voleb výlučně do pravomoci správního soudnictví, když bylo zákonodárcem dovozeno, že kontrola řádnosti voleb svým charakterem poskytuje ochranu veřejných subjektivních práv. Za účelem jejich náležitě ochrany je však potřeba, aby se této ochrany k tomu legitimované subjekty důsledně domáhaly.

Shora uvedená skutečnost je pak důvodem, proč se při tomto soudním přezkumu uplatní zásada dispoziční. Této zásadě je pak učiněno zadost právě podáním návrhu na neplatnost voleb. Právo takový návrh podat pak náleží každému, kdo je zapsán ve stálém seznamu voličů určitého volebního okrsku, kde konkrétní pasivně legitimovaný volební subjekt (jednotlivec či uskupení), byl registrován. Stejného práva se vedle toho může domáhat i volební strana, jejíž kandidátní listina byla pro volby do zastupitelstva v konkrétním volebním okrsku zaregistrována. Tato procesní legitimace nicméně náleží výlučně těmto shora jmenovaným subjektům, v žádném případě se tohoto právo nemůže domáhat jiná právnická osoba, např. spolek, který má totožný název či jinou spojitost s volební stranou, jež byla v daném volebním okrsku registrována.[\[1\]](#)

Zároveň pak platí, že navrhovatel může návrh na soudní přezkum voleb podat pouze tehdy, pokud má za to, že byla porušena taková ustanovení, jejichž porušení ve svém důsledku hrubě ovlivnilo výsledek voleb v případě konkrétního kandidáta či voleb jako takových. To znamená, že musí být vyvolány důvodné pochybnosti stran toho, zda jsou volby a jejich výsledek projevem skutečné vůle voličů v daném volebním okrsku. Ústavní soud v této záležitosti zastává názor, že soudy zabývající se volebním sporem mají především z hlediska materiálního posuzovat, zda konkrétní potenciálně nekalé praktiky dosahují takového stupně závažnosti, resp. zda dosahují takového konečného vlivu, že mohou oslabit samotnou integritu voleb, což by v konečném důsledku mohlo způsobit i oslabení samotné demokracie.[\[2\]](#)

Na druhou stranu však Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec dovedil, že skutečnost, že volební strana získala alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů, neznamená, že by politická strana automaticky získala nárok na zisk mandátu zastupitele. Pokud politická strana dosáhne zisku 5 % hlasů z celkového počtu platných odevzdaných hlasů, zajistí si tím pouze vstup do skrutinia, tedy další fáze rozdělování mandátů jednotlivých politických stran. Tím pádem nelze za hrubé ovlivnění výsledku voleb považovat situaci, kdy volební strana dosáhne alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů, nicméně v rámci procesu přerozdělování jednotlivých mandátů se „nevejde“ do počtu volených míst sepsaných v konkrétním seznamu podílů pro daný volební okrsek. K takové situaci dochází zejména v případech nízkých podílů, jenž jsou v poměru k ostatním politickým subjektům.[\[3\]](#)

Stejně je tomu tak v případě statistických chyb či v situaci, kdy ve více volebních okrscích kandidují uskupení, která společně nejsou nikterak provázána, nicméně mají stejný název.[\[4\]](#) Pokud se v den voleb ozve poděkování dosluhujícímu zastupitelstvu za jeho velmi odpovědnou práci, aniž by byl kterýkoli ze zastupitelů konkrétně jmenován, jedná se podle Krajského soudu v Hradci Králové o jednání, které není v rozporu s právními předpisy či pravidly pro volební agitace a propagace v den samotných voleb.[\[5\]](#) Stejně tak slibování bezplatného vstupu a konzumace na večírku politického uskupení po skončení voleb, jež je provázána doporučením na zvolení konkrétní volební strany, nepředstavuje nepřipustné jednání v rámci vedení volební kampaně.[\[6\]](#) Avšak přímé podplácení konkrétních voličů s tím, aby svůj volební hlas odevzdali konkrétnímu kandidátovi či volebnímu uskupení, je závažným jednáním odporující právnímu řádu České republiky, jež narušuje svobodnou soutěž jednotlivých volebních subjektů.[\[7\]](#)

Návrh na soudní přezkum voleb musí být podán nejpozději 10 dnů poté, co Státní volební komise vyhlásila výsledky voleb do obecních zastupitelstev. Pokud je podán návrh opožděně či k věcně nebo místně nepřislušnému soudu, hledí se na tento návrh jako na nepřipustný. Účastníky samotného soudního řízení správního jsou vždy navrhovatel a příslušný volební orgán. V případě, že je navrhovatelem politická strana, kteréžto obecně nepřislouží právní osobnost, jedná před soudem prostřednictvím svého volebního zmocněnce.[\[8\]](#) Třetím účastníkem je poté subjekt, jehož účastenství se odvozuje od obsahu podaného návrhu. Může se tedy jednat o politickou stranu, sdružení nezávislých kandidátů, sdružení politických stran, sdružení politických hnutí, nezávislého kandidáta či osobu, jejíž volba byla podaným návrhem napadena. Nicméně samotné ústní jednání není povinným znakem tohoto typu řízení, protože soud může rozhodnout i bez jeho nařízení. Soudní řád správní nicméně omezuje lhůtu pro vydání usnesení, a to na 20 dní od doručení návrhu na přezkum k věcně a místně příslušnému soudu.

V každém řízení pak musí být zkoumány celkem 3 proměnné, jejichž kumulativním splněním by došlo k narušení řádného průběhu voleb, a tedy i k nerefektování vůle občanů v daném volebním okrsku. Zmiňovanými podmínkami jsou:

- materiální posouzení účelu daného jednání a intenzita vlivu konkrétního jednání,
- existence kauzálního nexu mezi namítaným postupem před volbami a samotným výsledkem voleb a
- pravděpodobná možnost dopadů konkrétního jednání, jež souvisí s možným obcházením zákona č. [491/2001](#) Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, a které by mohlo mít vliv na samotný výsledek voleb.[\[9\]](#)

K tomu, aby správní soud došel k závěru, že volby do obecního zastupitelstva proběhly v rozporu s právními předpisy, je nutné, aby k takovému závěru vedla logická a snadno vysvětlitelná cesta. Tato musí být schopna relevantně zdůvodnit jakékoli, byť potenciální, rozbíje tykající se pochybného výsledku voleb. Pokud nakonec soud dospěje k závěru, že volba konkrétního kandidáta byla neplatná, může stejným rozhodnutím, kterým uznal neplatnost volby prvního kandidáta, vyhlásit zvolení kandidáta, jenž byl oproti tomu zvolen řádně. Ústavní soud České republiky totiž dospěl k názoru, že samotné vyjádření neplatnosti zvolení kandidáta neznamena automaticky nutnost opakování voleb. Východiskem této situace je, že skutečnost o vymazání kandidáta bude muset být jako oprava zaznamenána do konkrétního zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce v daném volebním okrsku, neboť v případě pouhého konstatování neplatnosti zvolení kandidáta, by vznikla právní nejistota, jak v daném případě postupovat dále.[\[10\]](#)

Krajské soudy tedy mají na svých bedrech v rámci volebního soudnictví velmi nelehký úkol, kterým je přezkoumávat zákonnost a platnost proběhlých voleb do zastupitelstev, přičemž musí vždy posoudit na základě předložených tvrzení, zda jednotlivé volební strany měly nebo alespoň mohly mít stejné příležitosti pro oslovení stejného spektra voličů. Stejně tak je velmi nelehké rozhodnout, zda uváděné či alespoň tvrzené praktiky a postupy měly potenciál ovlivnit či zpochybnit věrohodnost volebních výsledků takovým podstatným způsobem, že by zcela prokazatelně dokázaly zpochybnit i jejich platnost. Je nutné si uvědomit, že volební soudnictví je soudnictvím, jehož cílem je chránit samotný volební mandát, nikoliv v případě jakéhokoli zjištěného či prokazaného porušení právních předpisů určit nezvolení daného zastupitelstva.[\[11\]](#)

Na závěr je pak nutno podotknout, že institut podání návrhu na neplatnost voleb do obecních zastupitelstev je v České republice užíván toliko výjimečně, např. v roce 2018 bylo po volbách do obecních zastupitelstev evidováno v celém Středočeském kraji pouze 40 návrhů týkajících se převážně podezření ze špatného sčítání hlasů či manipulace s odevzdanými hlasy.[\[12\]](#) Takto nízký počet podaných stížností může značit různé závěry. Pravdou nicméně zůstává, že o opakovaném průběhu voleb se lze dozvědět spíše pouze sporadicky, než aby se jednalo o nějaké zavedené pravidlo. Přezkum voleb do zastupitelstev obcí prostřednictvím správního soudnictví je tedy nepříliš často uplatňovaným institutem v rámci českého právního řádu. Důvodem může být také skutečnost, že právní úprava soudní kontroly voleb do zastupitelstev obcí je po rozhodnutích Ústavního soudu, jehož myšlenky byly v tomto článku citovány, natolik sofistikovaná a komplexní, že v současnosti se nenachází nové „výzvy“, které by před touto právní úpravou stály.

Mgr. et Mgr. Ondřej Mrázek,
právník



JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | ATTORNEYS AT LAW

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, č. j. 40 A 24/2018-12, ze dne 18. 10. 2018

[2] Nález Ústavního soudu, č. j. Pl. ÚS 59/10, ze dne 04. 05. 2011

[3] Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec, č. j. 64 A 17/2018-46, ze dne 05. 11. 2018

[4] Usnesení Krajského soudu v Praze, 44 A 105/2010-58, ze dne 16. 11. 2010

[5] Usnesení krajského soudu v Hradci Králové, č. j. Ca 188/2002-25, ze dne 37. 01. 2002

[6] Nález Ústavního soudu, č. j. III. ÚS 3673/14-4, ze dne 10. 02. 2015

[7] Usnesení Krajského soudu v Ostravě, č. j. 22 A 151/2010-132

[8] Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, č. j. 40 A 24/2018-12, ze dne 18. 10. 2018

[9] Nález Ústavního soudu, č. j. Pl. ÚS 59/10, ze dne 04. 05. 2011

[10] Nález Ústavního soudu, č. j. III. ÚS 887/06, ze dne 10. 01. 2007

[11] Nález Ústavního soudu, č. j. I. ÚS 768/06, ze dne 12. 12. 2006

[12] HOLAKOVSKÝ, Milan. O podaných stížnostech na volby bude soud informovat, až vyprší lhůta
Zdroj:

<https://prazsky.denik.cz/volby-2022/o-podanych-stiznostech-na-volby-bude-soud-informovat-az-vyprsi-lhuta-20221001.html>. Pražský deník.cz [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA [cit. 2022-10-18].

Dostupné z:

<https://prazsky.denik.cz/volby-2022/o-podanych-stiznostech-na-volby-bude-soud-informovat-az-vyprsi-lhuta-20221001.html>

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)

- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)